

Vojko V. - new school hrvatske pop glazbe

Jedna od vodećih faca na hrvatskoj i regionalnoj pop-glazbenoj sceni trenutačno je (kad kažem "trenutačno", mislim na, otprilike, zadnjih godinu dana) 34-godišnji splitski glazbenik Andrija Vujević, poznatiji pod umjetničkim imenom Vojko V. On je punih 12 godina (od 2004. do 2016.) bio član splitske hip-hop skupine *Dječaci*, odradio je svoj staž i u splitskom rap kolektivu *Kiša metaka*, a u travnju 2018. objavio je svoj nastupni album "Vojko" (izdavač: *Croatia Records*), koji je, iako bez neke osobite reklame, u vrlo kratko vrijeme polučio izvrsne rezultate.

Nabrojiti ću neke od najvažnijih. Prvo, sve pjesme, odnosno svi video-singlovi, skinuti s tog albuma ("Zovi čovika", "Pasta Italiana", "Kako to" i "Ne može") postigli su milijunsku posjećenost na *You Tubeu*.

Drugo, Vojko V. je jedini izvođač u Hrvatskoj koji je niti pola godine nakon izlaska svog debitantskog albuma rasprodao zagrebački Dom sportova (3500 ljudi u Maloj dvorani, u jesen 2018.), a na *Zagreb Beer Festu*, održanom u svibnju 2018., došlo ga je gledati i slušati 8-9 tisuća mladih.

I treće, najznačajnije u svemu tome - u natjecanju za ovogodišnju glazbenu nagradu *Porin* Vojko V. je predložen u čak šest kategorija (s time da, kako mi insajderi javljaju, najveće šanse ima u kategoriji "najbolji album klupske glazbe".)

Međutim, nije to ono najintrigantnije i najjazovnije kada je riječ o Vojkovu albumu-prvijenju. Glavna je poanta u tome da je taj njegov CD jedno od najkompleksnijih (čitaj: najteže za razumjeti) ostvarenja u hrvatskoj pop-glazbi - barem u zadnjih 10-15 godina. Ako ne i uvjerljivo najkompleksniji. I to usprkos tome što se, onako na prvi pogled (odnosno na prvo slušanje), doima vrlo jednostavnim, neobaveznim, pitkim ili "lako probavljivim". A netko bi tome još mogao dodati, ovisno o preferencijama, i: "smiješnim", "banalnim" ili "glupim".

I tu već u samome startu imamo jedan krupan paradoks: iako je jedan od glavnih favorita na ovogodišnjem *Porinu*, što samo po sebi podrazumijeva da je priznat i prihvaćen (i) unutar hrvatskoga pop-*mainstreama*, taj album još nije doživio kritičku recepciju i valorizaciju kakvu zaslužuje. Ili bolje rečeno: još nije objašnjeno o čemu se tu zapravo radi. To je djelo i dalje jedna velika nepoznanica.

Problem je, ponajprije, kulturološko-sociološke naravi. CD "Vojko" je ekstremno napredan i moderan za hrvatske prilike i vrlo ga teško, praktički nemoguće, može razumjeti i apsolvirati netko tko ima, recimo, 40 ili više godina. Drugim riječima, može ga u potpunosti shvatiti (ili doživjeti) samo publika rođena od ranih osamdesetih naovamo. A to znači: publika koja je duboko srasla s internetom, internetskim (digitalnim) platformama, poput *You Tubea*, i društvenim mrežama, kao što su *Facebook* i *Instagram*. To jest, koja je i sama, kao i Vojko, sastavni dio suvremene digitalne/internetske kulture.

Ta, vrlo mlada, publika, međutim, nije vječna pisanju i, recimo to tako, "normalnom" pismenom izražavanju; njezinim je pripadnicima nepremostivi problem napisati suvisao tekst duži od jedne ili jedne i pol kartice (odnosno, uz upotrebu do 150 znakova, kako mi, s dosta ironije, reče jedan insajder). U njoj, drugim riječima, ne postoji ono što se u (mnogo) starijoj rock-kulturi, tj. kod starijih slušatelja i poznavatelja popularne glazbe, najčešće nazivalo "rock kritičarima". Zbog toga je taj album i gotovo punih godinu dana nakon svog objavljivanja ostao bez odgovarajuće kritičke analize i kritičkog vrednovanja.

S druge strane, opet, oni stariji (od godišta iz ranih osamdesetih unatrag), koji razmišljaju problemsko-analitički i koji znaju pisati, Vojkovu glazbu ne razumiju, oni su za nju prestari - i stoga je "fenomen Vojko" ostao, u biti, neprepoznat i neistražen. Ukratko - nerazumljiv.

Priznajem da puno toga nisam razumio kad sam prvi put preslušao album "Vojko" (kao i Vojkove video-singlove na *You Tubeu*). "Ukapirao" sam, naravno, da je to beskrajno zanimljivo, duhovito, provokativno i nadasve zabavno, to mi nije bio problem percipirati - ali nisam znao pomoću kojeg kategorijalnog aparata bih trebao izraziti te svoje prve dojmove (a o konačnim zaključcima, nakon nekoliko opetovanih slušanja CD-a, da i ne govorim).

OK, Vojko je reper, pripada hip-hop kulturi, u njegovoj se glazbi jasno prepoznaju utjecaji trapa (novog glazbenog pravca, nastalog u zadnjih desetak ili više godina u Atlanti, tj. na jugu SAD-a). Isto tako, vidi se da su njegove pjesme tekstovno ili stihovno (ali ne bih se usudio reći i tematski) ukorijenjene u Splitu, tj. da odišu splitskošću (ili kako bi rekao moj kolega: da su kodirane splitskim idiomom)... Ali, opet, Vojko mi se ne čini kao nekakav "splitski kroničar", u tradicionalnom smislu te

riječi, koji bi, recimo, opjevavao, analizirao ili problematizirao Split i život i probleme mladih u tom gradu - a što se može ustvrditi za neke (mnoge) druge pop-glazbenike iz Splita i okolice. Čak ga, da budem iskren, nisam doživio ni Dalmatincem - nego, mnogo prije, nekom globalnom (u najmanju ruku regionalnom) pojavom koja pukim spletom okolnosti (samo zbog toga što živi u Splitu) u svojim pjesmama često spominje Split i neke karakteristične i lako prepoznatljive splitske toponime, pojmove, prizore i situacije. Ali spominje, isto tako, i splavove u Beogradu, "Tvornicu" u Zagrebu, čevabdžinicu Hodžić u Sarajevu...

Isto tako, Vojko se na prvi pogled može učiniti kao politički angažirani glazbenik. Primjerice, u pjesmi "Kako to" izruguje se hrvatskom mentalitetu po kojem je uvijek netko drugi kriv za vlastite propuste, nedostatke, neuspjehe i padove; u pjesmi "Zovi čovika" spominje, u ironičnom kontekstu, "Todu", tj. Ivicu Todorica... Ali ipak su to mnogo prije puke političke konotacije nego društveni i politički angažman u pravom smislu riječi, kakav je (bio) karakterističan za neke druge hip-hopere i rokere iz Dalmacije i Hrvatske.

Ukratko: kad sam prije 10-15 godina pisao tekst o splitskoj skupini TBF, sve mi je bilo kristalno jasno već u samome startu, pogotovu nakon razgovora i druženja s Mladenom Badovincem, Sašom Antićem i ostalim članovima te grupe. A ovdje, kod Vojka, sve mi je, i nakon nekoliko uzastopnih preslušavanja njegova albuma, bilo i ostalo nekako nejasno, fluidno, maglovito, višeznačno...

Vidjevši da mi je potrebna pomoć, nazvao sam glazbenog urednika Vujevićeve izdavačke kuće *Croatia Records*, u neku ruku i Vojkova suradnika i prijatelja, Domagoja Šiljega (rođ. 1989.), nekadašnjega glazbenog kritičara na portalu *kultivator.hr*, i zamolio ga da mi on, kao glazbeni stručnjak i pripadnik Vojkove generacije, objasni tko je, zapravo, Vojko V. i koji je pravi smisao njegova postojanja i djelovanja u suvremenoj hrvatskoj pop-glazbi i pop-kulturi. Sastali smo se i porazgovarali oko sat-dva vremena (s nama je bio još jedan od urednika u CR-u, Frane Tomašić), a onda smo se zajedno uputili u Split i proveli s Vojkom dobru polovicu dana, uključujući i zajednički ručak i višesatno fotografiranje Vojka V. na (nažalost upropaštenom, zbog tisuća zaraženih i osušenih stabala, koja se sada masovno sjeku) Marjanu i nekim drugim karakterističnim splitskim lokacijama, za ovaj članak. I klupko se, malo-pomalo, počelo odmotavati...

Tijekom putovanja u Split, uz Domagojevu asistenciju, upisao sam u svoj *notebook* sljedećih nekoliko odrednica ili, nazovimo ih tako, "ključeva", bitnih i neizostavnih za razumijevanje Vojkova "lika i djela" u suvremenom hrvatskom rap/pop-makrokozmosu.

Prvi je ključ - generacijsko definiranje Vojka V. Domagoj mi je objasnio da je Vojko V. pripadnik "generacije Y" (neki je zovu i "generacijom Me", tj. "generacijom Ja", iliti "milenijalcima"), dok su konzumenti Vojkove glazbe pripadnici "generacije Z" (koju, opet, neki zovu i "iFace generacijom", odnosno "iPhone generacijom").

Milenijalci (dakle Vojkova generacija) je zadnja generacija rođena prije pojave interneta (ali kod kojih je internet odigrao vrlo značajnu ulogu u njihovu formiranju, u nešto odraslijoj dobi), dok u "generaciju Z" spadaju oni koji su već od najmanjih nogu, praktički od kinderbeta, imali pristup internetu, odnosno - koji u svom životnom iskustvu zapravo i ne znaju za povijest prije interneta.

U smislu godišta, milenijalcima pripadaju oni koji su rođeni između ranih osamdesetih i 1995., a "generaciji Z" djeca/mladi rođeni između 1995. i 2009.

Vojko V., dakle, piše i sklada s pozicije "generacije Y" za pripadnike "Z generacije". To je prvi i najvažniji ključ za razumijevanje njegova djela.

Milenijalci su na glasu kao veliki individualci, egoisti, narcisoidi i "razmaženi" - a "generacija Z" otprilike isto to, ali u još mnogo većim razmjerima. Odnosno, kako sam to pročitao u jednome članku objavljenom na internetu, "unatoč velikom broju prijatelja i poznanika na društvenim mrežama, mladi Generacije Z su introvertiraniji, individualniji i manje skloni biti dio kolektiva", tj. "manje su društveno angažirani, a sve više nezainteresirani za društveno-političku scenu".

Drugo, "generacija Z" konzumira Vojka V. isključivo preko digitalnih platformi, tj. preko društvenih mreža, *streaming* servisa (npr. *Deezer*) i *You Tube*. Ona ne samo da je davno otpisala CD, nego joj čak ni klasični elektronski mediji, poput radija i televizije, ne znače više ništa (barem kada je riječ o slušanju glazbe).

Treće, iako je na glasu kao izvrstan i supertalentiran tekstopisac (tako ga barem percipira širi krug ljudi, među kojima je, međutim, velik broj onih ne spadaju u njegovu užu publiku, tj. "konzumente"), Vojku V. je glazba daleko važnija od tekstova. Tekstovi su u njegovim pjesmama puki dodatak ili prirepak glazbi (da ne kažem "nužno zlo") i on ih, u pravilu, piše naknadno. Na primjer: bit pjesme

"Zovi čovika" sastoji se u oksimoronskom spoju "makedonske" sedamosminske metrike i trapa, što na prvi pogled zvuči nemoguće, dok sam tekst kao takav nema nikakvog (dubljeg) smisla, i služi samo za podertavanje toga ritma.

Četvrto, Vojkove pjesme, u načelu, ništa konkretno ne tematiziraju (osim rijetkih iznimaka) i ne nose nikakvu konkretnu poruku. Zbog toga i nema rezona pitati se što je on "htio reći" u ovom ili onom svom uratku. Vojko V. u biti i ne piše "tekstove" ili "stihove", u uobičajenom smislu te riječi, nego niže jednu (u pravilu: što bombastičniju, šokantniju, bizarniju, smiješniju ili "gluplju") sličicu ili prizor za drugom/drugim, otprilike po istom ili sličnom obrascu kao što u današnjem digitalnom svijetu i digitalnim medijima (na portalima i društvenim mrežama) jedna informacija automatski zamjenjuje drugu, tako da se, čim se pojavi nova, ona prethodna uglavnom zaboravi.

Domagoj Šiljeg mi je to ovako opisao:

- Prije se glazba puno studioznije proučavala, ljudi su se subkulturno formirali. Ali ova nova generacija ("generacija Z" - op. aut.) - oni vrlo brzo dobiju informaciju, nemaju dovoljno koncentracije za bilo kakve studioznije stvari, za involviranost u bilo kakvu dublju priču, i moraš ih "kupiti", da bi obratili pozornost na ono što radiš. I to moraš plasirati dovoljno brzo i dovoljno eksplozivno, da bi osvojio njihovu pažnju. Pritom, naravno, sve mora biti dovoljno zabavno i dovoljno neopterećeno...

Peto, motivi iz pojedinih Vojkovih pjesama funkcioniraju (i) kao sastavni dio internetske memo-kulture, kakva se zadnjih godina razvila i razbuktala osobito na *Facebooku*. *Memovi* su - to vrlo dobro znaju oni koji se njima služe - fotografije ili video-isječci s vrlo kratkim tekstom/natpisom, koji obično nekoga (ili nešto) ismijavaju ili karikiraju - otprilike kao što i Vojko V. u svojim pjesmama karikira društvenu stvarnost u kojoj živi.

Šiljeg mi je protumačio da su čak i naslovi najvećih Vojkovih hitova - "Zovi čovika", "Kako to" i "Ne može" - postali *memovi*, na taj način što je Vojko te fraze, preuzete iz svakidašnjeg života ("Zovi čovika" u splitskom žargonu znači: "zovi dilera"), uspio, preko svojih pjesama, "privatizirati". Istrgnuo ih je iz rječnika svakodnevice i inkorporirao u svoje pjesme, i kad ih danas netko čuje, a da je upoznat s određenom Vojkovom pjesmom, u kojoj se one spominju, prva je asocijacija - sam Vojko.

Karakterističan su primjer, kaže Šiljeg, sastanci nadzornog odbora jedne hrvatske tvrtke (za to su nedavno čuli u CR-u) na kojima se, kad se pojavi neki problem, netko uvijek ironično dobaci, citirajući naslove Vojkovih pjesama: "Kako to" i "Ne može".

Šesto, Vojko V. je u svojim pjesmama pomirio lokalno (splitsko) i globalno. Ili bolje rečeno: nadišao je ne samo Split i Dalmaciju, nego i granice Hrvatske, te ima rasprodane koncerte i u Sloveniji i Srbiji. Svojim osebujnim tretiranjem trapa i nekih drugih (pod)žanrova karakterističnih za suvremenu elektronsku glazbu, on je neusporedivo bliži (danas već nepostojećim) Elitnim odredima i nekim drugim figurama na suvremenoj beogradskoj folk-EDM-sceni (o kojoj sam pisao u prosincu 2016.) nego bilo kojem pop-glazbeniku iz Splita i Hrvatske.

- To je duh vremena - kaže Šiljeg. - Umrežena generacija ne poznaje granice; njezinim pripadnicima, bili oni iz Srbije ili Slovenije, ne predstavlja nikakav problem splitski slang. Jednostavno upišeš u *Google* neku nepoznatu, lokalnu riječ i klikneš, i odmah znaš o čemu se radi.

Sedmo, Vojko je uspio premostiti i jaz između *undergrounda* i *mainstreama*. Njegovu statusu na hrvatskoj i regionalnoj pop-sceni ne smeta (naprotiv, samo mu pomaže) što su mu spotovi među najvrćenijima istodobno i na CMC-u i u *underground* klubovima. Dakle, kod njega može i jedno i drugo. On se izruguje *mainstreamu*, ali, opet, koristi pojedine elemente *mainstreama* da bi i sam postao - *mainstream*.

Vojka V. je *mainstream* uočio i prihvatio zahvaljujući dvjema činjenicama. Prvo, zato što je zabavan; i drugo, zato što je u svoje pjesme usisao dvije najeksponiranije figure u zabavnoj glazbi u Hrvata i Srba (dakle na Balkanu). Hrvatsku ikonu Tončija Huljića semplirao je u pjesmi "Pasta Italiana" (Huljić pritom i uživo gostuje na njegovim koncertima), a srpsku ikonu Cecu u pjesmi "Ceca iz Pariza".

- Generacija koja Vojka konzumira - kaže Domagoj Šiljeg - ne identificira se subkulturno, tj. ne gradi svoj identitet na taj način; identitet joj je dosta fluidan. Jučer su slušali cajke, danas slušaju Vojka, a sutra će nekog trećeg koji će biti u "hajpu". Sve vam je to skroz-naskroz izmiješteno: danas postoje pripadnici hip-hop kulture, pripadnici drugih subkultura, ljudi koji se žanrovski ne ograničavaju i ljudi koji slušaju isključivo *mainstream* - a svima je zajedničko da se mogu zateći na Vojkovom koncertu!

I osmo, niti Vojko V. niti njegova publika nisu politički angažirani; oni su, u biti, apolitični. Vojkova pjesma "Ne može", primjerice, nije poziv na bunt, prosvjed i društvene promjene, nego je izraz egocentrizma i usredotočenosti na samoga sebe, što je karakteristično za "generaciju Z", koja Vojka najviše konzumira.

- Oni koji sačinjavaju Vojkovu publiku - tvrdi Šiljeg - svjesni su političke stvarnosti, ali odbijaju sudjelovati i biti dio toga. To im je odbojno, a i uvjereni su da se ništa ne može promijeniti, sve ostaje isto. Oni su ogroman politički subjekt, ali koji zabavna industrija nemilosrdno iskorištava.

U Splitu, Andrija Vujević je Domagoja Šiljega i mene dočeka u svom majušnom studiju, veličine 14 kvadrata, u kojem je, u razdoblju 2015.-2017., nastao njegov album "Vojko". Studio se nalazi u kvartu Lokve, u sklopu naselja Split II, u istoj stambenoj zgradi u kojoj je - na 6. katu - Vujevićev privatni stan, u kojem on živi sa svojom suprugom i sinčićem Petrom (rođenim u kolovozu 2018.).

Vojko V. mi se predstavio kao prilično introvertiran čovjek (ne mogu baš reći "mladić" jer ima 34 godine), čak s nekim elementima anksioznosti. Dosta je šutljiv i govori veoma tiho, ponekad na granici čujnosti. Djeluje skromno i samozatajno, nema u njemu baš ništa od izigravanja neke "estradne" veličine ili pop-zvijezde.

S vunenom kapom na glavi, učinio mi se mlađim nego što izgleda u svojim spotovima. On je, naime, proćelav, a usto ima i malu govornu manu (teže izgovara slovo "R"), no to su za njega više prednosti nego nedostaci jer se preko tih prepoznatljivih detalja njegova publika može s njim najlakše poistovjetiti.

Potužio mi se na (uglavnom glupa i besmislena) pitanja koja mu najčešće postavljaju novinari koji ga intervjuiraju i baš se iskreno razveselio što sam mu postavljao malo kompleksnija pitanja, koja zadiru u bit stvari (tj. u srž njegove glazbe), rekavši da takvo što doživljava možda i prvi put u svojoj karijeri.

U našem podužem razgovoru, Vojko V. je potvrdio sve teze što smo ih Šiljeg i ja razradili tijekom putovanja u Split, kao i na našem prvom sastanku u Zagrebu. A neke od njih je i razradio, odnosno pojačao.

Najviše ga je zaintrigiralo moje pitanje o generacijskom aspektu njegove publike, tj. o generaciji/generacijama koje ga prate i slušaju. Rekao mi je:

- Kad sam radio album "Vojko", uzimao sam u obzir kome se obraćam. Nisam htio napraviti album koji će propasti, ni u kreativnom ni u komercijalnom smislu. Budući da neke pare mogu zaraditi jedino od koncerata, koncentrirao sam se na to da me razumiju svi, a posebno mlađa publika, koja jedina ima volje dolaziti na koncerte. Ja generacijski jesam milenijalac, kako tvrdite, ali sam već od svoje 12. godine, tj. od malih nogu, na internetu, i informatički sam veoma potkovan. A "generacija Z", koja čini značajan dio moje publike - pa, vidite, ima kod nje nekih stvari koje ni ja sam više ne mogu pohvatati. Postali su preludi, preironični. Te najmlađe više ne zanimaju nikakve nove informacije iz glazbe, ne žele da im bilo tko popuje, moralizira ili govori kako se treba ponašati u životu. Oni su na izvoru tolikog mnoštva informacija da su im informacije izgubile vrijednost.

Vojko je malo zastao pa nastavio:

- Kod mladih više ne prolaze bandovi kao *The Beat Fleet*, koji baš govore o nekoj stvarnosti. Ono što ti mladi slušaju - to je lobotomija, bijeg od informacija, kojima su neprekidno bombardirani. Oni više nemaju vremena za formiranje mišljenja, kod njih misaoni proces jednostavno više ne prolazi. Ti ljudi ne žele konzumirati nikakav preopterećujući sadržaj, kod njih se sve više razvija - tupilo. I kad sam radio ovaj album, trudio sam se imati balans između ove starije generacije, koja još uvijek želi čuti nešto konkretno u tekstovima, i ovih najmlađih koji žele pobjeći od bilo kakve informacije. "Popaj" je primjer pjesme koja je totalna lobotomija, i koja, tekstovno, nema nikakvog smisla...

Vujević mi je ujedno dao na znanje da pojmove kao što su "ljubav" i "strast" današnja "generacija Z" doživljava sasvim drukčije od prethodnih:

- Ti mladi više ne žele nikakav direktan izričaj ili direktnu emociju. Oni su u teškom nihilizmu. Starija je generacija, opet, toliko izlizala riječ "ljubav", u smislu strasti prema ženi, da su ovi najmlađi na nju postali alergični. Kod tih mladih jedino postoji strast prema provodu, partiju i drogama, tj. prema samodestrukciji. Više nisu aktualne pjesme "Mala, volim te", nego - "Mala, ajmo se izbit i doživjeti žar". Znači, tu se ljubavna strast nekako izmakla...

Na moje pitanje je li točno da ga više ne mogu pratiti i razumjeti generacije rođene prije 80-ih, Vojko V. mi je odgovorio potvrdno:

- Apsolutno ste u pravu. Mozak nakon neke tridesete prestane biti receptivan na nove glazbene smjerove i ideje. Ljudi slušaju muziku svoje mladosti i reagiraju na već poznato. Oni ne mogu skužiti što mladi hoće reći. Ti stariji vrednuju muziku po nekim svojim starijim obrascima, pa kad slušaju ovu novu glazbu, traže gdje je tu Public Enemy - tj. traže politički angažman, nekakvu socijalnu osviještenost... A ono što je dobro u toj novoj glazbi, koju ja stvaram, uopće nema veze s time. Ljudi nisu u stanju sagledati o čemu je tu riječ: da je to muzika za isključiti mozak. To jest, biti neopterećen.

Upitao sam Vojka nije li to što govori, zapravo, ružno (ili obeshrabrujuće). Odgovorio mi je:

- Ali je primamljivo. Zato što smo zasuti informacijama svih vrsta i sa svih strana. Moje je mišljenje da muzika najbolje funkcionira kad je bijeg od nečega. Uostalom, glazba je oduvijek imala taj neki eskapistički moment...

Vojko V. mi je priznao da je, kao glazbenik, uistinu apolitičan i da mu je i zbog toga (čista) glazba puno draža od tekstova. To jest, da su tekstovi za nj sekundarni element u odnosu na unaprijed zadanu glazbenu formu (što znači da je, tradicionalnim rječnikom rečeno, "formalist"). Rekao je:

- Lakše radim muziku nego tekstove. Kad sjednem raditi glazbu, mogu se osloboditi i raditi bez razmišljanja. Osjećam se puno slobodnije i ne moram razmišljati hoće li me netko sa sela, npr. iz Kaštel Sućurca, poslati u k.... Ljudi nisu svjesni da, u mom žanru, tekst funkcionira kad imate muzikalnost u njemu. "Kako to" s mog albuma tipičan je primjer pjesme gdje imate tu muzikalnost u tekstu. Imate četiri stiha i frazu "Kako to" - i to se ponavlja oko sedam puta. Bitan je, dakle, balans između proznog i muzikalnog dijela. Prozni dio - to je sam tekst; a muzikalni dio - to je ritam, tj. kako su riječi podijeljene u stihove.

Vojko mi je pritom napomenuo da glazbu u pravilu "piše", tj. sklada, prije tekstova, a da je jedina pjesma na albumu gdje je postupio obrnuto, tj. u kojoj je prvo radio tekst, upravo - "Kako to". I to je, bez premca, ono što me najviše iznenadilo, da ne kažem zaprepastilo, u našem razgovoru: pjesma koju nešto stariji (tj. manje upućeni) slušatelji najviše hvale i uzimaju kao, takoreći, simbol ili zaštitni znak njegova albuma, i koja je jedina, ajmo reći, "politički angažirana" (u uobičajenom smislu te riječi), zapravo je izuzetak ili uljez na CD-u i nastala je takoreći slučajno! Odnosno - pod nekom vrstom "prisile". Vojko mi je, naime, otkrio i ovo:

- Kad sam imao sirovu, prvu verziju albuma, poslao sam je okolo ljudima. Nekim svojim bliskim suradnicima i prijateljima. Ali bez te pjesme, jer ona još nije postojala. I onda su mi oni prigovarali da mi fali neka normalna pjesma. Stao sam razmišljati što uopće znači da ja 2017. radim normalnu pjesmu. Što je to? I ta pjesma, "Kako to" - to je najbolje što sam mogao skužiti!

Na moj upit po čemu je ta pjesma, najveći hit s njegova albuma, "normalna", Vojko je odgovorio:

- Po tome što imam temu, imam refren, radiofonična je, traje tri i pol minute, u normalnoj je ritmičkoj mjeri. U njoj se, nadalje, ne spominju nikakvi opijati, i referira se na sociopolitičko stanje u našem društvu - što, izgleda, ljudi očekuju od rap pjesme u Hrvatskoj. Ostale pjesme su manje normalne. U pjesmi "Marjan", primjerice, koljem ženu na Marjanu (to je, usput rečeno, aluzija na stvarni događaj, tj. zločin, koji se prije nekoliko godina zbilo na Marjanu, kada je neki mladić, Splitsanin, ubio, odnosno izmasakrirao, neku Meksikanku - op. aut.)...

A glazba - dakle ono primarno u njegovim djelima? Kako bi nju opisao? Vojko kaže:

- Trudim se da zvuk bude što je moguće moderniji. Znači, da perkusija bude digitalna, da zvuči kao prskalica kojima se zalijeva trava na igralištu. Dakle, da bude pod utjecajem najnovijeg zvuka koji dolazi iz Atlante - južnjačkoga američkog trapa. To podrazumijeva i jako naglašene basove, subbasove. I nedostatak bilo kakve naznake žive svirke: sve zvuči kao na laptopu, kompjutorski. I kao amaterski, tj. kao kad skineš s interneta ilegalne programe i slažeš fraze. "Uradi sam" - sintetika. To je punk na elektronički način!

Pri kraju razgovora, upitao sam Vojka V. intrigira li ga i fascinira beogradska folk-EDM-scena doista više od dalmatinske pop-glazbe, uključujući Olivera i TBF. Odgovorio mi je - potvrdno:

- Da, taj je žanr kudikamo moderniji od hrvatske pop-glazbe. Ali tu je najvažniji pristup. Beogradski je pristup besramniji. Kad se u Beogradu radi klupska glazba, ona uključuje eksces, litre alkohola, lake žene... To je svijet kluba. A u Hrvatskoj ako se i radi klupska glazba - ljudi se toga srame. A u Beogradu se, vidite, ne srame. A kod nas je sve u rukavicama, umiveno...

Taj fenomen ili paradoks Vojko V. objašnjava ovim riječima:

- Kod nas funkcionira ZAMP (sustav kolektivne zaštite autorskih prava - op. aut.) i isplati se pisati za radio. A radio slušaju babe, starija publika. Zbog toga u Hrvatskoj postoji hrpa autora koji rade

muziku za penzionere. A u Srbiji to uopće ne funkcioniira - da ti dobiješ pare od radija. No tako je, vidite, i kod mene. Moja publika nije primarno na radiju, moja je primarna publika na *You Tubeu!*

-